

Carlman, Åkerblom

2007-03-13

Diarienummer:

Riktlinjer och handlingsplan för Sidas samverkan med Sveriges näringsliv

1. Bakgrund

Sveriges politik för global utveckling (PGU) slår fast att alla politikområden ska bidra till en rättvis och hållbar utveckling, med de fattigas perspektiv och rättighetsperspektivet för ögonen. Politiken ska bidra till att det svenska samhället, inklusive näringslivet, i större utsträckning engageras för att utveckla idéer, bilda opinion och bidra till ökade kontakter och samarbete med länder i Syd. Ett samarbete som ska bestå även efter att biståndet avslutats.

Mot denna bakgrund lät Sida en konsult göra en översikt över behov av att utveckla kommunikationen med olika aktörer i det svenska samhället. Vidare antogs ett allmänt förhållningssätt till samverkan med svenska aktörer. Under detta arbete, och genom andra kontakter, blev det tydligt att relationen med det svenska näringslivet var mycket problematisk.

Inom regeringskansliet hade man dragit samma slutsats. Utrikesdepartementet lät därför ta fram två rapporter under rubriken "Utvecklingssamarbete och näringsliv i samverkan" (UNIS). Viktiga slutsatser i rapporterna är att näringslivets roll i utvecklingssamarbetet ska stärkas, att detta kräver åtgärder såväl från näringslivet självt som från regeringen och olika delar av utrikesrepresentationen. Bland de senare ses Sida ha en viktig roll, men utredningens förslag förutsätter åtgärder av, och ökad samverkan mellan, bl a Exportrådet, Swedfund och utlandsmyndigheterna. Utredningen konstaterar också att Sida måste tillföras resurser för att kunna genomföra de föreslagna åtgärderna.

I april 2006 lämnade Sida de första kommentarerna på UNIS efter samråd i Sidas ledningsgrupp. Vidare beslöt GD att Sida skulle ta fram en handlingsplan för samarbetet med näringslivet.

2. Syfte med riktlinjer och handlingsplan

Syftet med riktlinjerna och handlingsplanen är

- att presentera Sidas förhållningssätt för samverkan med det svenska näringslivet
- att formulera typer av åtgärder för att utveckla Sidas samverkan med det svenska näringslivet och ange resursbehov
- att föreslå prioritering bland dessa åtgärder.

Handlingsplanen ska också utgöra underlag för återrapportering till regeringen: "Sida skall senast den 30 juni 2007 rapportera om vidtagna åtgärder och påbörjade initiativ för ökad samverkan med och användning av kompetensen hos det svenska näringslivet." (Regleringsbrev för Sida 2007, s 22)

3. Vad är det svenska näringslivet?

Begreppet "det svenska näringslivet" är mycket brett och täcker 400 000 privata, offentliga och kooperativa företag, hundratals branschorganisationer samt fackliga organisationer. Därför måste Sidas initiativ till stor del vara specifika och riktas till olika, avgränsade delar av näringslivet. Följande kategorier blir då viktiga att samverka med:

- Företag som levererar/vill leverera/ tjänster, varor och anläggningar, som helt eller delvis finansieras av bistånd. I synnerhet inom de områden som efterfrågas av våra samarbetsländer (t ex jord- och skogsbruk, fiske, vatten, sanitet, energi, ICT, samhällsbyggnad). Och inom de av Sverige prioriterade områdena (t ex energi-, klimat och miljöteknik).
- Svenska företag som har eller kan tänkas etablera näringsverksamhet i, och/eller öka handeln med de länder där svenskt bistånd är omfattande, och där ett samarbete med svenska företag kan tänkas bidra till minskad fattigdom.¹
- Kooperativa och fackliga organisationer samt arbetsgivarorganisationer, främst de som är aktiva inom biståndet (t ex inom LO-TCO Biståndsnämnd, Utan Gränser, NIR, LRF, Sveriges Kommuner och Landsting).

¹ Inom gruppen företag är det också viktigt att skilja mellan de stora företag som ofta är väl etablerade internationellt, inklusive i fattiga länder, och de små och medelstora företagen.

- Paraplyorgan som Svenskt Näringsliv, Företagarna, LO, TCO, SACO, Handelskamrarna, Swedish Consultants och Svensk Projektexport.
- Branschorganisationer verksamma inom Sidas huvudsakliga sektorområden vad gäller demokrati, social utveckling, infrastruktur, ekonomiskt samarbete och hållbar naturresursanvändning och omsorg om miljön.

Det är viktigt att notera att Sidas samarbete med det svenska näringslivet inte är begränsat till insatser för stöd till näringslivsutveckling och infrastruktur. Det svenska näringslivet medverkar inom många olika områden inom utvecklingssamarbetet. Detta gäller inte minst konsultföretagen, och en del näringslivs- och arbetsmarknadsorganisationer.

4. Utmaningar

UNIS konstaterar tydligt, att relationerna mellan svenskt näringsliv och Sida inte är de bästa. Detta synes, enligt UNIS, ha olika orsaker:

- Regeringen har givit otydliga signaler och dubbla budskap - t ex både avbindning och ökat svenskt engagemang.
- Dialogen och samarbetet inom utrikesförvaltningen fungerar inte bra, vilket resulterar i oklar kommunikation med näringslivet.
- Sida uppfattas som motsträvt när vi hävdar avbindning, LOU och EG-rätt.
- Regelverket (SPG, LOU och EG-rätt) uppfattas som otydligt, olika delar av Sida gör olika tolkningar. Sidas tillämpning uppfattas som stelbent, i synnerhet när Sida jämförs med en del andra givare.
- Många av Sidas medarbetare uppfattas ha negativa attityder samarbete med svenska företag.

Det är uppenbart att PGU skapat förväntningar på ökade affärsmöjligheter för svenska företag, förväntningar som bytts i besvikelse över uteblivna affärer.

Det svenska näringslivets "andel" av svenskt bistånd har minskat de senaste decennierna. De huvudsakliga orsakerna är avbindningen av biståndet, den ökande mottagarlandsupphandlingen, den minskade efterfrågan på krediter och garantier på grund av HIPC-processen samt det svenska biståndets förskjutning från infrastruktur till demokrati och social utveckling; och från projekt- till program- och budgetstöd i samfinansiering med andra givare.

5. Utgångspunkter

Sidas samarbete med svenskt näringsliv baseras på instruktionen för Sida, från PGU, från Sidas yttrande över UNIS i april 2006 (bilaga 2) samt från GDs beslut 2006-09-21 "Positionspapper om Sidas förhållningssätt till

svenska aktörer inklusive grundläggande principer för bredare samarbete” (se bilaga 1).

Regeringen förväntas senare i vår fatta beslut om ytterligare uppdrag i anledning av UNIS.

Enligt instruktionen ska Sida

”ta till vara erfarenheter och kunskaper i det svenska samhället inom förvaltning, näringsliv, fackföreningsrörelse och övriga organisationer i utvecklingssamarbetet.” (§ 3.1, jfr PGU s 77)

Det finns inget i PGU som säger att svenskt näringsliv skulle ges ökade affärsmöjligheter inom politikområdet internationellt utvecklingssamarbete. Däremot har PGU skrivningar om samråd, samverkan och samarbete i syfte att mobilisera hela det svenska samhället för att

”hävda Sveriges position i en miljö som ofta domineras av betydligt större och mer inflytelserika länder. Därigenom kan kunskap spridas i samarbetsländerna om framsynta modeller och lösningar. Samråd och samarbete bör ske mellan utvecklingssamarbete och det statliga export- och importfrämjandet så att olika erfarenheter, kompetenser och resurser tillvaratas och kan samverka.” (Gemensamt ansvar, s 79)

I regleringsbrevet för 2007 finns ett särskilt rapporteringskrav kring ”Näringslivets roll i utvecklingssamarbetet”, som förutsätts öka. Rapporten ska beskriva

”vidtagna åtgärder och planerade initiativ för ökad samverkan med och användning av kompetensen hos det svenska näringslivet (enskilda företag, näringslivsorganisationer och fackliga organisationer). Detta avser såväl arbetsformerna inom Sida och dess verksamhet vid utlandsmyndigheterna som instrument, insatser och samarbetsformer med Exportrådet, Swedfund, näringslivsorganisationer, fackföreningsrörelsen och andra relevanta myndigheter och organisationer.” (s 22)

Enligt UNIS finns det

”ett långsiktigt samhällsekonomiskt intresse för Sverige att svenskt näringsliv utnyttjar de möjligheter som skapas i de nya tillväxtekonomierna och på de marknader som kan komma att växa i framtiden” (s 6)

Vidare skriver UNIS:

”Goda handelsförbindelser och sunda direktinvesteringar är samtidigt förutsättningar för hållbar ekonomisk tillväxt och fattigdomsbekämpning i utvecklingsländerna.” (s 6)

PGU och utredningarna pekar på att när svenska företag med tydlig CSR-profil etablerar sig i – och handlar med – våra samarbetsländer ligger det i linje med Sveriges ansträngningar för att hävda rättighetsperspektivet och de fattigas perspektiv. Likaså främjas biståndsmålet om svenska företag vill utveckla produkter och tjänster som fattiga människor kan dra fördel av. Ett viktigt stöd till utveckling är därför att stimulera svenska företag till investeringar som gynnar fattiga människor. Som ger dem sysselsättning eller billigare varor. Eller tjänster som hjälper dem att snabbare ta sig ur fattigdomen - tillgång till billig energi, till vatten, sanitet, mobiltelefoni etc. Sådana investeringar kan ofta finansieras på den öppna marknaden, men kan behöva stöd initialt i form av kunskap, kontakter och ”seed money”.

Sidas regleringsbrev för 2007 fokuserar särskilt på samarbete med näringslivet vad gäller miljö-, energi och klimatinsatser:

"Med utgångspunkt i det generella arbete Sida bedriver för att stärka samverkan mellan utvecklingssamarbete och det svenska näringslivet skall myndigheten särskilt söka samverkan med det svenska näringslivet inom miljöområdet."

Medelsökningen på 100 miljoner kronor ska

"användas inom områden där Sverige och svenskt näringsliv står starkt..... och därmed bidra till tillväxt i såväl samarbetsländerna som i Sverige."

För samarbetet inom Östersjöregionen, vilket ligger utanför biståndsanslaget, gäller att "verksamheten bör ha sin utgångspunkt i behov och initiativ hos de svenska aktörerna" (RB 2007, s3).

6. Förhållningssätt

Detta är de bärande principerna i Sidas förhållningssätt till samarbete med Sveriges näringsliv:

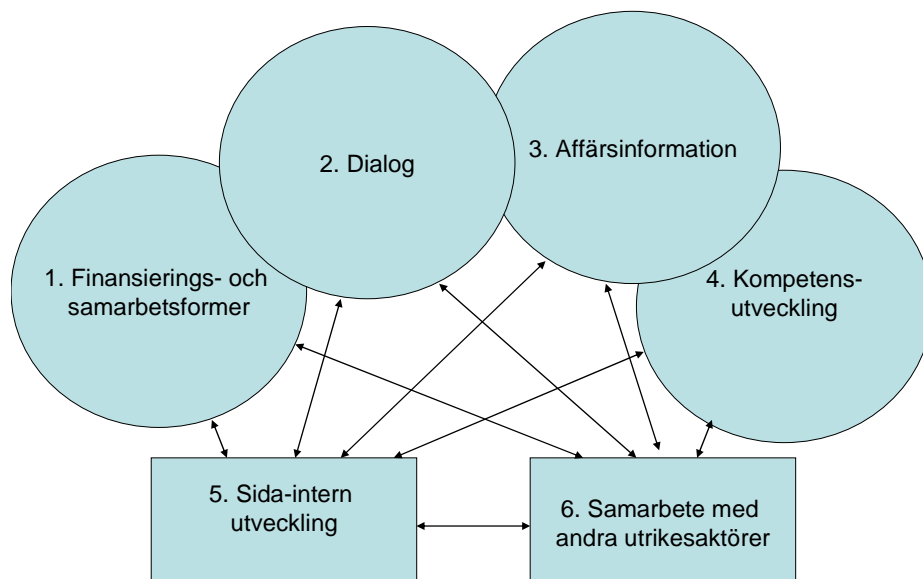
1. Sidas arbete utgår från målet "att bidra till att skapa förutsättningar för att fattiga människor ska kunna förbättra sina levnadsvillkor". Arbetet bedrivs enligt grundläggande principer för utvecklingssamarbete framför allt i PGU, Parisdeklarationen och EU:s biståndspolicy. Detta inkluderar strävan mot ökad avbindning, lokalt ägarskap samt principen om upphandling i konkurrens.
2. Inom nämnda ramar ska Sidas samarbete med näringslivet präglas av ett möjlighetstänkande som kan skapa en win-win-win-situation: Bättre förutsättningar för fattiga människor, bättre förutsättningar för svenska företag och bättre förutsättningar för Sida att göra ett bra arbete.² Sida kan skapa resultat genom att nyttiggöra näringslivets kunskap, kompetens och kapacitet. Dels inom biståndet, dels genom en positiv syn på goda, svenska företags etablering i – och handel med – våra samarbetsländer.
3. Givet den allmänna utvecklingen av biståndet är det inte sannolikt att utrymmet för "återflöde" av svenskt bistånd kommer att öka, annat än mycket marginellt. Sidas strategi är därför att, som en av flera utrikesaktörer, bidra till att svenska företag också kan uppmärksamma affärsmöjligheter på den globala utvecklingsmarknaden – att inte bara fokusera på Sveriges 30 miljarder kronor utan allt mer på det samlade biståndets 700 miljarder och utvecklingsländernas egna satsningar.
4. Inom ramen för konceptet Bredare samarbete ska Sida stimulera svenskt näringsliv till kontakter och samarbete som varar även efter att biståndet har avslutats.
5. Sidas samarbete med näringslivet ska drivas i nära samverkan med de övriga utrikesaktörer (UD, UM, Exportrådet, Swedfund och Sida).

² Grunden för hållbar företagsutveckling är väl fungerande, korruptionsfria rättsstater. Sidas insatser på detta område bidrar substantiellt till att skapa goda förutsättningar för svenskt näringsliv i fattiga länder.

Sidas roll är inte att vara främjare, men väl att lyssna till kunskaper och erfarenheter, att förmedla tillgänglig information, öppna för bred konkurrens samt att utveckla samarbetsformer som kan ta tillvara på näringslivets initiativ.

7. Handlingsplan

Om vi ska kunna bygga bättre relationer, som leder till bättre resultat, fordras åtgärder inom fyra externa (1-4) och två interna (5-6) huvudområden:

I bifogade matris grupperas en lång rad åtgärder i dessa sex huvudområden. Matrisen redovisar såväl befintliga och föreslagna åtgärder. Utgångspunkten är att åtgärderna i allt väsentligt genomförs på tre års sikt. Ansvar för att genomföra aktiviteterna vilar främst på Sidas olika avdelningar samt utlandsmyndigheterna. INEC ges dock ett särskilt utvecklings-, samordnings- och uppföljningsansvar.

Här följer en översiktlig beskrivning av syftet med föreslagna åtgärder:

1. Utveckling av finansierings- och samarbetsformer

Sida behöver utveckla former som bättre möjliggör spridning av "framsynta modeller och lösningar" (Gemensamt ansvar, s 97) och initiativ bl a från svenska aktörer. Och som också kan tillämpas när Sverige går in i så kallat bredare samarbete.

En uttalad ambition vid skapandet av Sida 1995 var att den nya myndigheten skulle kunna kombinera olika instrument för bästa effekt. Det synes dock som om de olika instrumenten blivit offer för "stuprörssende" i det att olika avdelningar "äger" olika instrument och inte förmår kombinera dem på ett kreativt sätt. Även UNIS efterlyser ett

mer flexibelt utnyttjande av instrumenten. Befintliga instrument kan utvecklas och nya tillkomma (t ex "challenge funds"). Det betänkande av Kredit- och garantiutredningen som överlämnades till biståndsmministern i december 2006, föreslår en rad förändringar. INEC/BS bör ges i uppdrag att leda ett verksövergripande projekt för utveckling av finansieringsinstrumenten.

De överenskommelser Sidas ingått med vissa myndigheter, t ex Följsam, stipulerar att samarbetet *endast* får avse myndighetens kärnområde och där myndigheten i Sverige har en unik kompetens, som inte kan köpas på den öppna marknaden. I de delar av ett myndighetssamarbete, där kompetens finns på den öppna marknaden, ska respektive myndighet handla upp denna. För att säkra att så sker bör tillämpningen av myndighetssamarbetet ses över.

2. Dialog

En grundläggande förutsättning för måluppfyllelse är en förtroendefull, fokuserad och substansrik dialog, t ex i policyutveckling och tidigt i samarbetsstrategi-processen. Dialogen måste äga rum både i Sverige och i samarbetsländerna.

För att skapa realistiska förväntningar måste såväl regeringen som Sida tydligt kommunicera Sidas uppdrag utifrån instruktion, regleringsbrev, särskilda regeringsbeslut och samarbetsstrategier.

3. Upphandlingsinformation

Svenska företag har länge efterlyst ett bättre flöde av information om affärsmöjligheter i biståndet. Även UNIS har lyft denna fråga (se Åkesson, ss 7-9). Statens utrikesaktörer måste kunna stå för ett mycket bättre informationsflöde om kommande upphandlingar som görs av mottagarland, multilateraler respektive Sida. Exportrådet har huvudansvaret för affärsinformationen. INEC bör ges i uppdrag att, i samverkan med Exportrådet och UD, bidra till utvecklingen av effektivare rutiner för affärsinformation.

4. Kompetensutveckling

Huvudansvaret för kompetensutvecklingen ligger på näringslivet. Den primära aktören i exportfrämjandet är Exportrådet.

Sidas roll är att tillhandahålla kompetensutveckling som är biståndsspecifik, som inte kan köpas på den öppna marknaden. Det Sida erbjuder i Stockholm är mycket begränsat. Sida Civil Society Center i Härnösand erbjuder ett brett utbud, primärt för enskilda organisationer. Mycket av detta utbud torde vara relevant även för andra aktörer. PEO/LÄR bör ges i uppdrag att undersöka behovet och föreslå vad Sida ska erbjuda, till vem, var och på vilka villkor.

5. Sida- intern utveckling

Kartläggning. För att rätt kunna prioritera – och för att kunna följa upp – olika åtgärder behöver vi göra en kvantitativ mätning av hur näringslivet ser på Sida som partner, vilka ambitioner man har för utvecklingsmarknaden och hur behovet av kompetensutveckling ser ut. Tänkt målgrupper för denna undersökning är dels befintliga samarbetsparter, dels sådana som vill bli parter (t ex har lämnat anbud). Denna mätning utgår från, och kompletterar, den kvalitativa profilundersökning som nu görs av INFO.

Kunskaper och attityder. Enligt såväl externa som interna bedömare utgör alltför många Sidaiters bristande kunskaper om och negativa attityder till samarbete med företag ett hinder för bättre relationer. Men för att kunna vidta rätt åtgärder måste vi först få ett bättre grepp om vilka, och hur omfattande, kunskapsbristerna och attitydproblemen är. Frågan adresseras i en kommande intern undersökning som initieras av INFO. Därefter bör PEO/LÄR och INFO ges i uppdrag att upprätta en strategi för hur problem med relationer till svenska aktörer ska tacklas, samt integrera åtgärder i Sidas lednings-, kompetens- och kommunikationsutveckling. Arbetet bör dels integreras med implementeringen av Parisdeklarationen (resultat- och effektivitetsagendan), dels samordnas med UD/UM.

Sida Business Entry Point. På samma sätt som enskilda organisationer och svenska myndigheter har tydliga ingångar till Sida, förslår vi att även näringslivet får en sådan - Sida Business Entry Point. Det bör bestå både av mekaniserad information (f a på Sida hemsida) och särskilt ansvariga personer inom INEC/BS. Detta får dock inte leda till, att samverkan med näringslivet blir en fråga enbart för INEC/BS.

Utveckling, samordning och uppföljning. Ansvar för att genomföra föreslagna åtgärder vilar främst på Sidas olika avdelningar samt utlandsmyndigheterna. INEC/BS ges dock ett särskilt utvecklings-, samordnings- och uppföljningsansvar.

6. Samverkan med andra utrikesaktörer

Regeringen har huvudansvaret för en effektiv samverkan mellan UD, UM, Exportrådet, Swedfund, Svenska Institutet och Sida. Men bra rutiner för löpande samarbete måste upprättas – och institutionaliseras – direkt mellan Sida och andra statliga aktörer. Inte minst är en god samverkan inom UM nödvändig.

8. Behov av förtydligande och resurser

I vissa frågor krävs tydliggörande från regeringen, framför allt vad gäller tillämpningen av olika instrument. Och för att lösa konflikten mellan vad som samarbetsstrategier stipulerar vad gäller främjande av svenska

intressen kontra krav på obundenhet enligt EG-rätten, Helsingforsöverenskommelsen och Parisdeklarationen.

Regeringen behöver också ta ställning till resursfrågan: Utan förstärkning av Sidas och UMs förvaltningsresurser kommer bara en begränsad del av UNIS rekommenderade åtgärder att kunna genomföras.

”För att genomföra de åtgärder vi föreslår krävs att Sida tillförs resurser.” skriver UNIS-utredarna (UNIS s 5). I matrisen har vi beräknat behovet av resurser för att kunna genomföra de förslag vi prioriterat i personveckor och personår:

	Invest	Ny drift	Invest	Ny drift	Ny drift	S:a ny drift
UM			15	160		160
HK ospec	4	4	30	2		6
BS	99	40	4	92	80	212
INFO			1			0
JUR	0		15			0
LÄR	5		4	30		30
PER				1		1
POM						0
Ä-avd ospec				20		20
Summa veckor	108	44	68	305	80	429
Årsarbeten	2,7	1,1	1,7	7,625	2	10,725
Veckor exkl UM	108	44	53	145	80	269
Årsarb. exkl UM	2,7	1,1	1,325	3,625	2	6,725

För **2007** finns de största behoven inom utveckling av nya finansierings- och samarbetsformer, en investering som främst berör INEC/BS och EVU/JUR. Samt utveckling, styrning och samordning av näringslivsfrågorna, vilket berör INEC. Givet rationaliseringsvinster inom nya INEC BS behövs ett tillskott till den enheten motsvarande 1,5 personår 2007.

För **2008** är den stora investeringen en intern förändringsprocess syftande till utvecklade kunskaper och förändrade attityder inom såväl UM som Sida HK. Den största posten för ny verksamhet avser nya rutiner för samråd, dialog och affärsinformation vid UM. På HK avser ny verksamhet

framför allt hanteringen av nya finansieringsinstrument och kompetensutveckling för svenska aktörer.

De flesta resursbehoven 2008 är "diffusa" i den meningen att de är spridda i små poster över hela organisationen. Tydliga behov av nya resurser finns inom UM, INEC/BS, EVU/JUR och PEO/LÄR. Vad beträffar INEC/BS bör de resurser som arbetat med utveckling under 2007 slussas över i löpande verksamhet 2008, varför tydliga tillskott bör förbehållas UM, JUR och LÄR – motsvarande drygt 5 personår. Givet att alla övriga behov kan "pressas" in i befintlig verksamhet.

För år **2009** avser ny verksamhet ökad hantering av nya finansieringsinstrument.

Sammantaget blir då behoven av additionella resurser för denna verksamhet 2 personår 2007, ytterligare 5 personår 2008 (varav UM 4), samt ytterligare 2 personår 2009. Detta motsvarar ca 1 % av Sidas förvaltningsanslag.

//

Bilaga 1.

Sidas förhållningssätt till svenskt näringsliv utgår från GD: s beslut 2006-09-21 "Positionspapper om Sidas förhållningssätt till svenska aktörer inklusive grundläggande principer för bredare samarbete" ur vilket följande sammanfattning är hämtad:

"Sida är **central förvaltningsmyndighet** för Sveriges bilaterala utvecklingssamarbete. I det arbetet ska Sida **ta tillvara erfarenheter och kunskaper** i det svenska samhället inom förvaltning, näringsliv, fackföreningsrörelse och enskilda organisationer. Dessutom ska Sida utnyttja **möjligheter till samverkan** med **andra givarländer** och **internationella organisationer** i utvecklingssamarbetet.³ Detta ingick i Sidas instruktion även före beslutet om en ny politik för global utveckling (PGU).

PGU innebär en förändring genom att den ökar svenska aktörers⁴ intresse för samverkan med Sida och Sida ska även bidra till att stimulera detta intresse. Samarbete med svenska aktörer sker **dels inom insatser i utvecklingssamarbetet** och dels **genom ökat informations- och erfarenhetsutbyte** med aktörer inom andra politikområden.

För utvecklingssamarbetet innebär PGU ett **skärpt fattigdomsfokus** som även gäller för samarbete med svenska aktörer. Utvecklingssamarbetets mål och principer, t ex **efterfrågestyrning**, gäller även för detta samarbete.

Sida har stor nytta av den kunskap och de erfarenheter som finns inom svensk resursbas. Vi ska stärka vår **samverkan** med och ge ökad prioritet åt kommunikation med aktörer i svenska samhället. Sidas stöd till kompetensutveckling för svensk resursbas ska också stärkas. Vi ska **söka synergier** som bidrar till en samstämd svensk politik. Samtidigt har vi även ett ansvar för att **lyfta intressekonflikter** som uppstår mellan PGU och andra politikområden."

³ Förordning (1995:869) med instruktion för Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida).

⁴ Med svenska aktörer avses aktörer i svenska samhället, inom enskilda organisationer, näringsliv eller offentliga aktörer som är aktiva i utvecklingssamarbetet eller vars verksamhet har betydelse för global utveckling.

Av särskilt relevans för relationen till svenskt näringsliv är följande citat ur ovan nämnda positionspapper:

- Sida ska möta förändringarna inom biståndet (exv. avbindningen) "genom att underlätta för svenska aktörer att delta i internationell konkurrens, t ex genom att sprida information om upphandlingar inom det svenska utvecklingssamarbetet. Sida ska även öka stödet till kompetensutveckling för svenska aktörer. Allianser mellan svensk resursbas och lokal resursbas blir viktigare och ska tydligt värderas."
- "Då det kan finnas fler än en aktör som kan genomföra ett uppdrag ska upphandling ske enligt Sidas regelverk."
- Vad gäller bredare samarbete ska biståndet vara av "katalytisk karaktär" och vara "tidsmässigt begränsat". "Sida får en ökad roll för kontaktskapande och dialog, till exempel genom att agera mäklare mellan aktörer i Sverige och i samarbetsländer."
- "Möten ska hållas i fält med representanter för de olika aktörskategorierna, minst en gång per år."
- "Medarbetare i fält bör lämna information om kommande upphandlingar inom det svenska utvecklingssamarbetet och befintlig information om andra givares bistånd för att underlätta för svenska aktörer att delta i internationell konkurrens."
- "Som en följd av PGU ska Sida stärka arbetet med kompetensutveckling för svenska aktörer"